

Резнік Олег Миколайович,
доктор юридичних наук, доцент,
Сумський державний університет,
Україна, м. Суми
e-mail: o.reznik@yur.sumdu.edu.ua
ORCID 0000-0003-4569-8863

Андрійченко Надія Сергіївна,
викладач-стажист,
Сумський державний університет,
Україна, м. Суми
e-mail: ns.andriychenko@yur.sumdu.edu.ua
ORCID 0000-0002-0282-2775

doi: 10.21564/2414–990x.147.178736
УДК 342.7

УЧАСТЬ ГРОМАДЯН У ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ЯК СУБ'ЄКТІВ ЗАХИСТУ ФІНАНСОВО–ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ¹

Досліджено питання участі громадян у підвищенні ефективності правоохоронних органів України як суб'єктів захисту фінансово-економічної безпеки держави, що обумовлено євроінтеграційними процесами в державі та відповідно адаптацією повноважень, організаційної структури правоохоронних структур до існуючих загальновизнаних міжнародних стандартів та наближенням правоохоронних органів, у тому числі тих, що захищають фінансово-економічну систему держави, до громадськості. Визначено, що така невідповідність умовам розвитку суспільства стримує подальший розвиток правовідносин практично в усіх сферах суспільного й державного

¹ Виконано в рамках проекту «Система критеріїв зовнішнього моніторингу діяльності єдиного правоохоронного органу у сфері забезпечення фінансової та економічної безпеки держави» (№ 118u003575)

життя. Формально-логічний, аналітичний методи та метод соціологічних досліджень уможливив з'ясування сучасного стану оцінювання діяльності правоохоронних органів, які захищають фінансово-економічну безпеку держави. Зроблено висновок, що найнижчу оцінку отримала робота Національного антикорупційного бюро України та податкової міліції Державної фіскальної служби України. Виділено чинники, що обумовлюють неефективність зазначених суб'єктів. Наведено критерії, за якими, на думку опитаних респондентів, доцільно оцінювати діяльність правоохоронних органів як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки держави. Акцентовано увагу на довірі громадян як критерії оцінювання діяльності зазначених суб'єктів. Необхідність існування такого критерію обґрунтована тим, що принципами діяльності правоохоронних органів є підконтрольність та підзвітність суспільству і визначеним законом державним органам, відкритість для демократичного цивільного контролю. Зроблено висновок, що підвищення ефективності діяльності правоохоронних органів як суб'єктів захисту фінансово-економічної безпеки України має здійснюватися із залученням громадськості до конкурсного відбору на посади, розгляду справ про дисциплінарні правопорушення співробітників, надання громадським організаціям можливості здійснювати моніторинг діяльності правоохоронних органів, а також періодичного інформування останніми громадян про результати своєї діяльності.

Ключові слова: правоохоронні органи; фінансово-економічна безпека; ефективність; громадський контроль; опитування; моніторинг.

Резнік О. Н., доктор юридических наук, доцент, Сумської державної академії, Україна, г. Сумы.

e-mail : o.reznik@yur.sumdu.edu.ua ; ORCID 0000-0003-2770-1432

Андрійченко Н. С., преподаватель-стажер, Сумської державної академії, Україна, г. Сумы.

e-mail : ns.andriychenko@yur.sumdu.edu.ua ; ORCID 0000-0002-0282-2775

Участие граждан в повышении эффективности правоохранительных органов как субъектов защиты финансово-экономической безопасности Украины

Статья посвящена исследованию вопроса участия граждан в повышении эффективности правоохранительных органов Украины как субъектов защиты финансово-экономической безопасности государства, что обусловлено евроинтеграционными процессами в государстве и соответственно адаптацией полномочий, организационной структуры правоохранительных структур к существующим общепризнанным международным стандартам и приближением правоохранительных органов, в том числе защищающих финансово-экономическую систему государства, к обществу. Определяется, что такое несоответствие условиям развития общества сдерживает дальнейшее развитие правоотношений практически во всех сферах общественной и государственной жизни. Формально-логический, аналитический методы и метод социологических исследований сделали возможным выяснение современного состояния оценки деятельности правоохранительных органов, которые защищают финансово-экономическую безопасность государства. Сделан вывод, что самую низкую оценку получила работа Национального антикоррупционного бюро Украины и налоговой милиции Государственной фискальной службы Украины. Выделены факторы, обуславливающие неэффективность указанных субъектов. Приведены критерии, по которым, по мнению опрошенных респондентов, целесообразно оценивать деятельность правоохранительных органов как субъектов обеспечения финансово-экономической безопасности государства. Акцентовано внимание на доверии граждан как критерии оценки деятельности указанных субъектов. Необходимость существования такого критерия обоснована тем, что принципами деятельности правоохранительных органов является подконтрольность и подотчетность обществу и определенным законом государственным органам, открытость для демократического гражданского контроля. Сделан вывод, что повышение эффективности деятельности правоохранительных органов как субъектов защиты финансово-экономической безопасности Украины должно осуще-

ствляются с привлечением общественности к конкурсному отбору на должность, рассмотрения дел о дисциплинарных правонарушениях сотрудников, предоставления общественным организациям возможности осуществлять мониторинг деятельности правоохранительных органов, а также периодического информирования последними граждан о результатах своей деятельности.

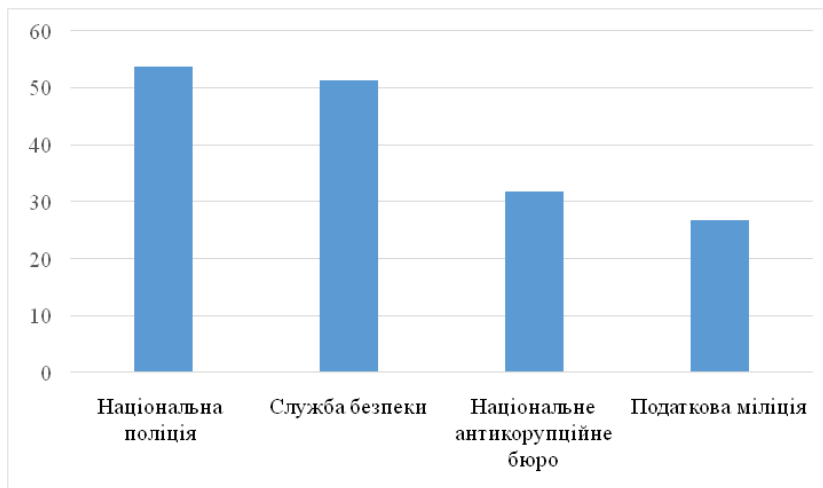
Ключевые слова: правоохранительные органы; финансово-экономическая безопасность; эффективность; общественный контроль; опрос; мониторинг.

Постановка проблеми. Інтеграція України до Європейського Союзу обумовлює проведення реформ. Однією із таких реформ є реорганізація системи правоохоронних органів держави, у тому числі тих, що захищають фінансово-економічну безпеку держави від протиправних зовнішніх та внутрішніх посягань. Цілями такої реформи правоохоронної системи держави є не лише адаптація організаційної структури, повноважень, керівництва правоохоронних органів до вимог, потреб сучасного розвитку соціальних, економічних відносин, політичної обстановки в державі, але й наближення правоохоронних структур до громадськості, що є передумовою підвищення їх відповідальності за свою діяльність перед громадянами держави, в інтересах яких вони мають діяти. А тому дослідження участі громадян у діяльності правоохоронних органів як суб'єктів захисту фінансово-економічної безпеки України відповідає сучасним державотворчим процесам, а також є актуальним зважаючи на увагу вітчизняних науковців до цього питання.

Аналіз літературних даних і постановка завдання дослідження. Місце правоохоронних органів у державі, керівні засади, сучасний стан і перспективи їх реформування вивчались у працях таких науковців, як: В. А. Глуховець (V. A. Hlukhoveria), В. Г. Гриценко (V. H. Grytsenko), В. І. Литвиненко (V. I. Lytvynenko), В. Л. Ортинський (V. L. Ortynskyi), І. М. Паньонко (I. M. Panonko), С. В. Россоха (S. V. Rossokha), О. Л. Соколенко (O. L. Sokolenko), В. В. Сокурєнко (V. V. Sokurenko), С. С. Шоптенко (S. S. Shoptenko) та інші. Актуальним для наукових пошуків стало також питання реформування правоохоронних органів, які забезпечують фінансово-економічну безпеку держави, про це свідчать дослідження Р. Є. Волощука (R. Ye. Voloshchuk), О. Ю. Дрозда (O. Yu. Drozd), Т. А. Кобзєвої (T. A. Kobzieva), О. І. Нікітенко (O. I. Nikitenko), О. Д. Шевчука (O. D. Shevchuk), С. А. Шепетько (S. A. Shepetko) та інших. Указані вчені суттєву увагу приділили визначенню підпорядкування, повноважень, структури наведених правоохоронних органів, поза увагою, залишаються не менш важливі аспекти, зокрема участі громадян у здійсненні контролю за діяльністю цих органів. Тож питання громадського контролю за діяльністю правоохоронних органів як суб'єктів захисту фінансово-економічної безпеки України досліджено фрагментарно і потребує детального розгляду.

Мета і завдання статті – окреслення особливостей сучасного стану участі громадян у діяльності правоохоронних органів, які захищають фінансово-економічну безпеку України, аналіз підвищення ефективності їх діяльності, виявлення прогалин у правовому регулюванні зазначеного питання та формулювання пропозицій щодо їх усунення.

Основна частина. У Проєкті Концепції реформування правоохоронних органів України (система кримінальної юстиції) зазначається, що існуюча в Україні модель правоохоронної системи за багатьма критеріями не відповідає зростаючим потребам суспільства та загально визнаним міжнародним демократичним стандартам у цій сфері. Це найближчим часом може стати перешкодою для подальшого розвитку правовідносин в економічній, соціально-політичній та інших сферах суспільного й державного життя, формування повноцінного громадянського суспільства [1]. Утім, зазначене потребує уточнення, зокрема необхідно зробити акцент на тому, що діяльність правоохоронних органів не те що найближчим часом може стати перешкодою для подальшого розвитку суспільства, а вже фактично нею є. Зокрема, станом на I квартал 2018 р. рівень тіньової економіки України склав 33 % від обсягу офіційного ВВП. Тобто фактично третина національної економіки криміналізована, в той час як до правоохоронних органів, створених з метою протидії та боротьби з фінансово-економічними злочинами, належать податкова міліція, Національна поліція України, Служба безпеки України, Національне антикорупційне бюро України тощо. Зазначене підтверджується і низкою досліджень, проведених вітчизняними науковцями. Крім того, результати соціологічного дослідження [2], проведеного у 2019 р., показують, що, найбільш позитивно експерти оцінюють роботу Національної поліції України, Служби безпеки України, а найнижче – Національного антикорупційного бюро України та податкової міліції ДФС України (Діаграма 1).

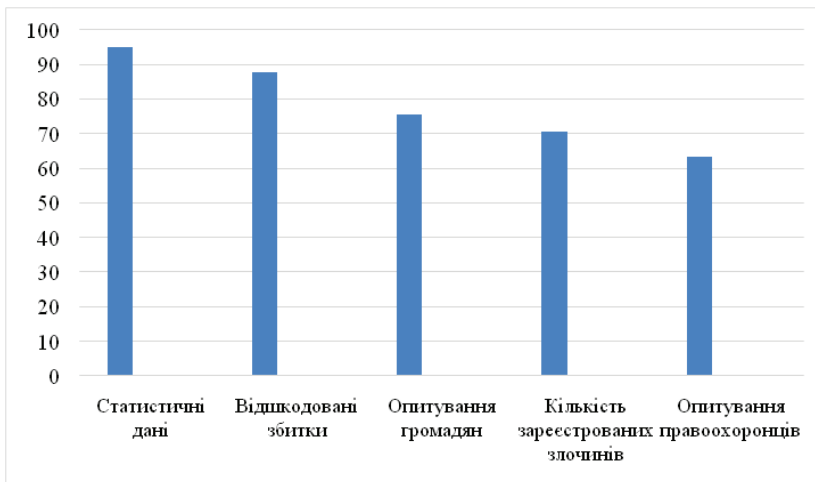
Діаграма 1. Рівень позитивних оцінок експертами роботи окремих правоохоронних органів України

Така ситуація спричинена низкою чинників, серед яких науковці виділяють: 1) неправильне та непрофесійне реформування правоохоронної системи держави; 2) відсутність координації і взаємодії в роботі правоохоронних органів; 3) відсутність загальнодержавної стратегії у боротьбі зі злочинністю в країні;

4) порушення принципу невідворотності покарання; 5) економічний занепад держави [3].

Особливу увагу необхідно звернути на хибне й непрофесійне реформування. Зокрема, лише у 2014 р. було реформовано органи внутрішніх справ та органи прокуратури, створено Національне антикорупційне бюро України, що начебто мало би наблизити державу до вимог Європейського Союзу, але фактично суттєво позначилося на функціонуванні правоохоронної системи загалом. Зокрема, поява нових правоохоронних структур вимагає вирішення ряду організаційних питань, одним із яких є розробка, закріплення та відпрацювання механізмів взаємодії нового правоохоронного органу з уже існуючими або ж адаптація реорганізованої системи органів, як це було з органами внутрішніх справ, до нових умов діяльності. Однак досить складно на практиці відступати від тієї моделі діяльності, яка існувала в державі від початку її незалежності. Тим не менш варто додати також те, що реорганізувати чи створити новий правоохоронний орган недостатньо, оскільки крім питання фінансування, взаємодії з іншими суб'єктами слід визначитись з тим, як буде оцінюватися ефективність діяльності даного правоохоронного органу.

Сьогодні цьому питанню присвячено вже чимало наукових праць, саме тому ми не вважаємо доцільним зупинятися на визначенні таких понять, як «оцінювання», «ефективність», «критерії», а навпаки розглянемо емпіричні дані, які або ж спростовують або навпаки підтверджують існуючі сьогодні пропозиції. Так, результати соціологічних досліджень [2] свідчать, що серед найбільш важливих джерел та критеріїв при формуванні оцінки роботи правоохоронних органів експерти вбачають статистичні дані щодо результатів роботи за основними сферами діяльності та суму відшкодованих державі збитків, завданих фінансово-економічними злочинами (Діаграма 2).

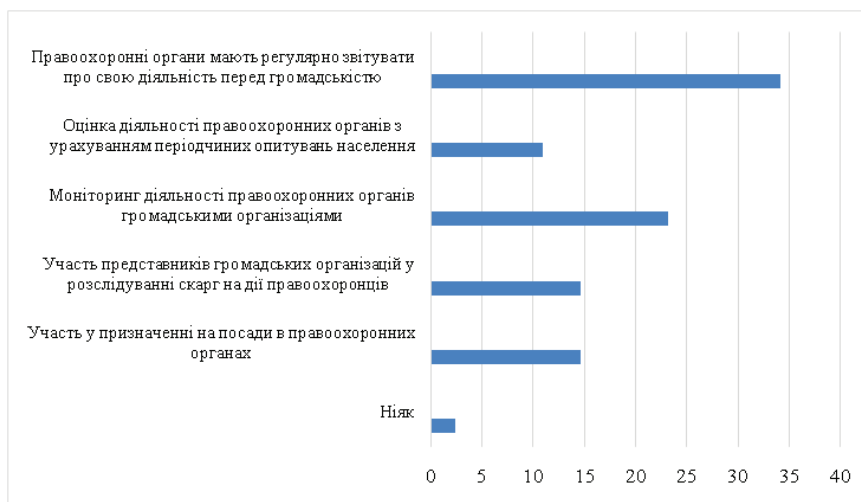

Діаграма 2. Ранжування експертами доцільності використанні окремих критеріїв для оцінювання правоохоронних органів

Аналіз розподілу відповідей експертів за сферами діяльності показує, що представники правоохоронного сектору більшою мірою не згодні брати до уваги такий критерій, як кількість зареєстрованих злочинів для оцінки ефективності діяльності правоохоронного органу, що свідчить про сумніви щодо доцільності виділення такого критерію.

Незважаючи на те, що лише за Законом України «Про Національну поліцію України» від 2 липня 2015 р. довіра громадян до органів поліції є основним критерієм оцінювання ефективності їх діяльності [4], експерти відводять їй лише третє місце після статистичних даних та відшкодованих збитків.

Утім, якщо звернути увагу на положення нормативно-правових актів, що регламентують діяльність правоохоронних органів як суб'єктів захисту фінансово-економічної безпеки держави (Національна поліція України, Служба безпеки України, Національне антикорупційне бюро України, підрозділи податкової міліції ДФС України), а також норми законопроекту «Про Національне бюро фінансової безпеки України», то можна стверджувати, що одними із принципів діяльності зазначених суб'єктів є підконтрольність і підзвітність суспільству і визначеним законом державним органам, відкритість для демократичного цивільного контролю. Тобто громадяни контролюють діяльність правоохоронних органів як суб'єктів захисту фінансово-економічної безпеки. При цьому результати соціологічного опитування [2] науковців, експертів, співробітників правоохоронних органів України свідчать, що громада має контролювати діяльність правоохоронних органів через регулярні звіти правоохоронних органів про свою діяльність перед громадою, таку позицію підтримують 34,15 % респондентів, а ще 23,17 % вважають, що уповноважені представники громадських організацій повинні мати можливість моніторингу діяльності правоохоронних органів (Діаграма 3).

Діаграма 3. Яким чином громадяни мають контролювати діяльність правоохоронних органів України

При цьому саме опитані експерти зі сфери науки/освіти значно частіше висловлювали свою позицію щодо доцільності здійснювати оцінку діяльності правоохоронних органів з урахуванням результатів періодичних опитувань населення (77,78 %).

Світовий та вітчизняний досвід засвідчує, що просто існування інститутів представницької демократії для формування прозорості в діяльності правоохоронних органів замало, а тому необхідні правові механізми, здатні забезпечити оперативний вплив громадськості на правоохоронні органи. Дієвий громадський контроль за діяльністю правоохоронних органів є важливим завданням для держави з огляду на необхідність реального забезпечення визначеного Конституцією України статусу демократичної, соціальної, правової держави та зважаючи на стратегічний курс щодо інтеграції до європейських структур [5]. І. О. Сквірський під громадським контролем пропонує розуміти діяльність громадськості (окремих приватних осіб та (або) громадських об'єднань), яка має на меті перевірку, спостереження з метою перевірки для протидії, попередження або припинення протиправних дій, рішень чи бездіяльності суб'єктів публічного управління [6]. У свою чергу Закон України «Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави», який у 2018 р. втратив чинність, відносив громадський контроль до системи цивільного контролю, а громадян України та громадські організації до суб'єктів цивільного контролю.

Найбільш широкий перелік форм здійснення громадського контролю виділяє О. О. Борбунюк: 1) участь громадян в роботі консультативно-дорадчих органів об'єктів контролю; 2) подання індивідуальних чи колективних звернень громадян, запитів на отримання публічної інформації; 3) заслуховування звітів про результати роботи; 4) громадські слухання та обговорення; 5) вивчення громадської думки; 6) громадський моніторинг; 7) громадська експертиза; 8) громадські перевірки; 9) громадські розслідування; 10) подання позовів до суду щодо призупинення чи скасування рішень державних органів [7].

Обговорення результатів. Досягнення мети громадського контролю можливе лише за умови постійного інформування громадян про свою діяльність. На думку більшості опитаних респондентів (майже 35 %) періодичне оприлюднення звітів про діяльність правоохоронної структури є достатнім для громадського контролю. Це відповідає також вимогам Законам України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 р. і «Про доступ до публічної інформації» від 13 січня 2011 р. А положення нормативних актів, які регламентують діяльність правоохоронних органів як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки України також містить норми, що передбачають періодичне інформування зазначеними суб'єктами громадян про свою діяльність: а) поліція забезпечує постійне інформування органів державної влади та органів місцевого самоврядування, громадськості про свою діяльність з охорони і захисту прав, свобод людини, протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки і порядку (ст. 9 Закону України «Про Національну поліцію» [4]); б) Служба безпеки України інформує про

свою діяльність через засоби масової інформації, шляхом надання відповідей на запити на доступ до публічної інформації, в інших формах у визначеному законодавством порядку (ст. 7 Закону України «Про Службу безпеки України») [8]; в) Національне антикорупційне бюро України звітує у порядку визначеному законом та інформує суспільство про результати своєї роботи (п. 8 ч. 1 ст. 16 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» [9]). При цьому ст. 32 законопроекту «Про Бюро фінансових розслідувань» [10] передбачає положення аналогічне закріпленому Законом України «Про Національне антикорупційне бюро України».

Тобто виходячи з викладеного очевидно, що інформування правоохоронними органами громадськості про свою діяльність є загалом однією із засад діяльності зазначених органів. Слід також зазначити, що на можливість моніторингу діяльності правоохоронних органів громадськими організаціями законодавець формально не вказує, але фактично вона має місце. Це зокрема підтверджується тим, що «інформування громадськості», про яку йде мова у вищевказаних законах України, передбачає інформування не лише громадян, але й громадських об'єднань, а останні уже відповідно мають можливість аналізувати цю інформацію, порівнювати її з даними, отриманими з інших джерел, робити відповідні висновки тощо. Більш цікавим є питання про наслідки такого моніторингу. На нашу думку, цілком обґрунтованим є право громадських організацій у разі виявлення порушень правоохоронцями вимог закону звертатися до органів прокуратури, суду з відповідними заявами, а в подальшому здійснювати моніторинг розгляду таких заяв. При цьому такі заяви мають бути не просто формальністю.

Що ж до можливості моніторингу діяльності правоохоронних органів громадськими організаціями як способу здійснення громадського контролю за виконанням ними своїх завдань відповідно до національного законодавства, то слід зазначити, що метою громадського моніторингу є підвищення підвітності, прозорості діяльності органів влади та просування реформ в інтересах суспільства через виявлення слабких місць та внесення змін у існуючі політики та процедури прийняття, виконання та контролю за рішеннями органів влади [11, с. 56–57]. Разом з тим законопроект «Про Бюро фінансових розслідувань» не виділяє право громадських організацій здійснювати моніторинг діяльності бюро як суб'єкта захисту фінансово-економічної безпеки України.

Натомість національне законодавство передбачає участь громадськості у відборі і призначенні на посади співробітників, але не всіх правоохоронних органів. Зокрема, закріплено, що до складу поліцейської комісії мають входити два представники громадськості, які мають бездоганну репутацію, високі професійні та моральні якості, суспільний авторитет [4]. У свою чергу законопроект «Про Бюро фінансових розслідувань» не містить інформації щодо участі громадян у діяльності конкурсних комісій [10], тому виникає питання не просто залучення представників громадськості до відбору та призначення на посади співробітників бюро, а кількості таких осіб. Тож слід звернути увагу на оптимальне співвідношення членів конкурсної комісії.

Висновки. Отже, підвищення ефективності діяльності правоохоронних органів як суб'єктів захисту фінансово-економічної безпеки України неможливе без залучення громадськості: проведення опитувань громадян, їх участь у конкурсному відборі на посади, розгляді справ про дисциплінарні правопорушення, моніторинг діяльності правоохоронних органів громадськими організаціями, періодичне інформування громадян про результати діяльності. При цьому аналіз законодавства України свідчить, що залучення громадян до участі в діяльності правоохоронних органів як суб'єктів захисту фінансово-економічної безпеки держави є обмеженим. Зважаючи на це, пропонуємо закріпити на законодавчому рівні право громадських організацій на здійснення моніторингу діяльності правоохоронних органів, збільшити кількість пересічних громадян у складі Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії Національного бюро фінансової безпеки України. Крім того, слід закріпити ці форми здійснення громадського контролю за діяльністю Бюро фінансових розслідувань в окремій статті «Громадський контроль за діяльністю Бюро фінансових розслідувань» законопроекту 2018 р. Це підтверджується важливістю громадського контролю та втратою чинності у 2018 р. Закону України «Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави».

Список літератури

1. Концепція реформування правоохоронних органів України (система кримінальної юстиції) (проект). URL: http://ukrprison.org.ua/index.php?id=12850_58160.
2. Звіт про результати соціологічного дослідження «Оцінювання діяльності правоохоронних органів України як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки держави». Суми, 2019. 30 с.
3. Баганець О. В. Причини, які перешкоджають ефективній роботі правоохоронних органів по боротьбі зі злочинністю. URL: https://protocol.ua/ru/prichini_yaki_pereshkodgayut_efektivniy_roboti_pравоохоронnih_organiv_po_borotbi_zi_zlochinnistyu/.
4. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. №. 40–41. Ст. 379.
5. Братель С. Г. Деякі проблеми впровадження демократичного цивільного контролю за діяльністю міліції. *Юридична Україна*. 2005. № 6. С. 67–71.
6. Сквірський І. О. Організаційні форми громадського контролю: сутність і зміст. *Науковий вісник Ужгородського національного університету внутрішніх справ*. 2013. Вип. 22. Ч. 1. Т. 2. С. 223–227.
7. Борбунюк О. О. Форми громадського контролю як засобу забезпечення законності нормативно-правових актів у державному управлінні. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 1. С. 127–132.
8. Про Службу безпеки України : Закон України від 25.03.1992 р. № 2229-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. №. 27. Ст. 38.
9. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14.10.2014 р. № 1698-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. №. 47. Ст. 2051.
10. Проект Закону про Бюро фінансових розслідувань від 30.08.2019 р. № 1208. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66516.
11. Купрій В., Паливода Л. Громадська експертиза та громадський моніторинг діяльності органів влади : навч. посібник. Київ : Макрос. 2011. 200 с.

References

1. Kontseptsiia reformuvannia pravookhoronnykh orhaniv Ukrainy (systema kryminalnoi yustytstii) (proekt). URL: <http://ukrprison.org.ua/index.php?id=1285058> 160.
2. Zvit pro rezultaty sotsiologichnoho doslidzhennia «Otsiniuvannia diialnosti pravookhoronnykh orhaniv Ukrainy yak subiektiv zabezpechennia finansovo-ekonomichnoi bezpeky derzhavy». (2019). Sumy.
3. Bahanets, O.V. (2017). Prychyny, yaki pereshkodzhaiut efektyvnii roboti pravookhoronnykh orhaniv po borotbi zi zlochynnistiu. URL: https://protocol.ua/ru/prichini_yaki_pereshkodgayut_efektivniy_roboti_pравоохоронних_organiv_po_borotbi_zi_zlochin_nistyuu/ [in Ukrainian].
4. Pro Natsionalnu politsiiu: Zakon Ukrainy vid 02.07.2015 r. № 580-VIII (2015). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 40–41, art. 379.
5. Bratel, S.H. (2005). Deiaiki problemy vprovadzhenntia demokratychnoho tsyvilnoho kontroliu za diialnistiu militsii. *Yurydychna Ukraina*, 6, 67–71 [in Ukrainian].
6. Skvirskiy, I.O. (2013). Orhanizatsiini formy hromadskoho kontroliu: sutnist i zmist. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu vnutrishnikh sprav*, issue 22, part 1 (Vol. 2), 223–227 [in Ukrainian].
7. Borbuniuk, O.O. (2015). Formy hromadskoho kontroliu yak zasobu zabezpechennia zakonnosti normatyvno-pravovykh aktiv u derzhavnomu upravlinni. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*, 1, 127–132 [in Ukrainian].
8. Pro Sluzhbu bezpeky Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 25.03.1992 r. № 2229-XII (1992). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 27, art. 38.
9. Pro Natsionalne antykoruptsiine biuro Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 14.10.2014 r. № 1698-VII. (2014). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 47, art. 2051.
10. Proekt Zakonu pro Biuro finansovykh rozsliduvan vid 30.08.2019 r. № 1208. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66516.
11. Kuprii, V., Palyvoda, L. (2011). Hromadska ekspertyza ta hromadskiy monitoringh diialnosti orhaniv vlady. Kyiv: Makros [in Ukrainian].

Reznik O. M., Doctor of Law, Associate Professor, Sumy State University, Ukraine, Sumy.
e-mail : o.reznik@yur.sumdu.edu.ua ; ORCID 0000-0003-2770-1432

Andriichenko N. S., Lecturer-trainee, Sumy State University, Ukraine, Sumy.
e-mail : ns.andriychenko@yur.sumdu.edu.ua ; ORCID 0000-0002-0282-2775

On the participation of citizens in enhancing the efficiency of law enforcement agencies as entities protecting the financial and economic security of Ukraine

The paper deals with the research of the issue of citizen participation in enhancing the efficiency of the Ukrainian law enforcement agencies as entities protecting the financial and economic security of the state, which is caused by the European integration processes in the state and the adaptation of powers, the organizational structure of the law enforcement agencies to the existing generally recognized international standards, and bridging the gap between the public and law enforcement agencies, including those that protect the financial and economic system of the state. The paper states that such inconsistency with the conditions of social development hinders the further development of legal relations in almost all spheres of public and state life. Formal and logical, analytical and sociological research methods were used to find out the current state of evaluation of the activities of law enforcement agencies that protect the financial and economic security of the state. It is concluded that the work of the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine and the tax police of the State Fiscal Service of Ukraine have the lowest rating. The factors that determine the inefficiency of these entities are highlighted. The paper describes criteria proposed by respondents for evaluating the activities of law enforcement agencies as entities ensuring financial and economic security of the state. Emphasis is placed on public confidence as a criterion for evaluating the activities of these entities. The need for such a criterion is justified by the fact that the principles of law

enforcement agencies are the control and accountability to society and state agencies defined by law, openness to democratic civil control. It is concluded that enhancing the efficiency of law enforcement agencies as entities protecting the financial and economic security of Ukraine should involve the public in competitive selection for posts, consideration of cases of disciplinary offenses of employees, giving public organizations the opportunity to monitor the activities of law enforcement agencies, and informing the citizens by the latter about the results of their activity.

Keywords: law enforcement agencies; financial and economic security; efficiency; public control; poll; monitoring.

Рекомендоване цитування: Резнік О. М., Андрійченко Н. С. Участь громадян у підвищенні ефективності правоохоронних органів як суб'єктів захисту фінансово-економічної безпеки України. *Проблеми законності*. 2019. Вип. 147. С. 176–186. doi: <https://doi.org/10.21564/2414-990x.147.178736>.

Suggested Citation: Reznik, O.M., Andriichenko, N.S. (2019). Uchast hromadian u pidvyshchenni efektyvnosti pravookhoronnykh orhaniv yak sub'ektiv zakhystu finansovo-ekonomichnoi bezpeky Ukrainy [On the participation of citizens in enhancing the efficiency of law enforcement agencies as entities protecting the financial and economic security of Ukraine]. *Problemy zakonnosti – Problems of Legality*, issue 147, 176–186. doi: <https://doi.org/10.21564/2414-990x.147.178736> [in Ukrainian].

Надійшла до редколегії 20.09.2019 р.